

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 2.6.2020 (VN/15298/2019-STM-1) luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työtapaturma- ja ammattitautilain, eräiden työeläkelakien ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamiseksi

Suomen Vakuutuslääkärien yhdistys ry:n tarkoituksena on edistää vakuutuslääketiedettä ja sen tuntemusta jäsenistössään ja yleensäkin lääkärikunnassa, edistää vakuutuslääketieteen koulutusta sekä kehittää yhteistyötä muiden vakuutuslääketieteen parissa työskentelevien tahojen kanssa. Kiitämme mahdollisuudesta antaa asiantuntemuksemme pohjalta kommentit lausuntokierroksella olevaan lakimuutoksen luonnokseen.

Asiantuntijalääkäriin kannanotolle asetettavat muotovaatimukset

Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset siitä, millä tavalla vakuutuslaitosten asiantuntijalääkäreiden edellytetään ottavan kantaa laitosten käsiteltäväksi toimitettuihin lääketieteellisiin selvityksiin. Kannanotot olisi laadittava selkeästi ja yhdenmukaisesti, jotta niitä voitaisiin hyödyntää vakuutuslaitoksen antaman, lääketieteellisiin seikkoihin perustuvan päätöksen perusteluina siten kuin eri etuuslaeissa säädetään.

Ehdotus merkintöjen selkeydestä on kannatettava. Vakuutuslääkärien yhdistys toivoo kuitenkin kuvattavaksi tarkemmin, millainen asiantuntijalääkäriin tekemän merkinnän tulee olla. Tämä voi edellyttää lakia täydentäviä ohjeistuksia.

Lakiehdotus esittää, että lääkäriasiantuntijan kannanotto olisi vahvistettava sanoin ”kunnian ja omantunnon kautta”. Asiantuntijalääkäriin tärkeä tehtävä on osaltaan varmistaa vakuutettujen yhdenmukaista kohtelua, mikä onkin huomioitu perusteluissa. Kuten luonnosteksteissä todetaan, asiantuntijalääkärien kannanottojen luonne osana ratkaisutoimintaa eroaa merkittävästi niistä lausuntomerkinnöistä, jotka hoitava lääkäri laatii potilasta koskevista havainnoistaan.

Vakuutuslääkärien yhdistys tuo esille huolen, että ehdotus toteutuessaan vesittää kunnian ja omantunnon kautta -vakuutuksen alkuperäisen, lääkäreiden keskuudessa vakiintuneen merkityksen. Sen mukaan tällä lisäyksellä varustettu lausunto voi korvata lääkärin valahtoisesta todistamisesta oikeudesta tai viranomaismenettelyssä. Muutoksella ei kuitenkaan ole tavoitteena siirtää vastuuta vakuutuslaitoksen tekemistä päätöksistä asiantuntijalääkäriin? Asiantuntijalääkäriin kannanotot ovat osa etuuslaitoksen käsittelyprosessissa hoitavien lääkäreiden potilasdokumenttien pohjalta muodostuvaa asiakirjakokonaisuutta, eikä näitä kannanottoja voi verrata hoitavien lääkäreiden laatimiin lausuntoihin.

Vakuutuslääkärien yhdistys esittää, että luonnoksesta poistetaan viittaus terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun lain 23 §:n muotovaatimukseen, ja että kunnian ja omantunnon

kautta -vahvistusta ei tarvita. Vahvistus voi lisätä entisestään virheellisiä käsityksiä vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin toiminnasta suhteessa hoitavien lääkärin rooliin ja vakuutuslaitoksen päätösprosesseihin. Muutoksessa korostuisi liiallisesti asiantuntijalääkärin rooli muihin korvauspäätökseen osallistuviin asiantuntijoihin nähden, joilta vahvistusta ei kuitenkaan edellytettäisi. Asiantuntijalääkärin arvio ei ole erillinen potilaan tutkimiseen perustuvaan lausuntoon verrattava asiakirja, vaan osa korvauskäsittelyssä syntyvää kokonaisuutta, mihin vakuutuslaitoksen päätös perustuu.

Asiantuntijalääkärin osallistuminen asian valmisteluun

Korvauskäsittelyn tehokkuuden ja asiantuntijalääkäriresurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen vuoksi on esitetty työtapaturma- ja ammattitautilakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan asiantuntijalääkärin ei tarvitsisi osallistua asian valmisteluun, jos osallistuminen on ilmeisen tarpeeton. Kelan lainsäädännössä vastaava harkintavalta on jo ollut.

Vakuutuslääkäriyhdistys pitää ehdotusta sinänsä kannatettavana toistuvia yksinkertaisia myöntöjä koskien. Yhdistys haluaa kuitenkin kiinnittää huomioita siihen, että vakuutetun yleinen etu voi vaarantua, jos vakuutuslaitos myöntää täysimääräisenä haetun etuuden, vaikka asiaan liittyvää lääketieteellistä seikkaa ei arvioisikaan laitoksen asiantuntijalääkäri. Sosiaaliturvan toteutuminen on tärkeää, mutta tämä tilanne voisi muodostua esimerkiksi pysyvän työkyvyttömyysratkaisun muodossa, jos lääketieteellisiä edellytyksiä ammatilliseen kuntoutukseen ei arvioida ja paluu työelämään estyisi.

Lopuksi

Suomen Vakuutuslääkärien yhdistys jakaa huolen siitä, että vakuutusjärjestelmien toimintaa, vakuutetun henkilön asemaa ja hoitavien lääkäreiden ja asiantuntijalääkäreiden osuutta kokonaisuudessa ei tunneta riittävästi. Hoitava lääkäri keskittyy hoitoon, ja asiantuntijalääkäri korvausoikeuden arviointiin. Siten asiantuntijalääkäreiden kannanotot eivät aina voi olla yhdensuuntaisia hoitavan lääkärin esittämien suunnitelmien kanssa, eikä asiantuntijalääkärin toiminta voi perustua asiantuntijalääkärin omaan vapaaseen harkintaan.

On erittäin hyvä, että sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut vakuutuslääkärijärjestelmää kehittävän neuvottelukunnan. Vakuutuslääkärien yhdistys näkee keskeisenä tietoisuuden lisäämisen tiedottamisen ja kouluttamisen keinoin, ja vakuutettujen ohjaamisen ja tukemisen korvausprosesseissa. Huolimatta kattavasta muutoksenhausta hylkäävät korvauspäätökset ja siihen liittyvät pettymykset ovat pysyvä osa korvaustoimintaa eikä yhdistyksen näkemyksen mukaan nyt esitetty uudistus ”kunnian ja omantunnon kautta” vahvistuksineen toisi tähän parannusta vääränlaisten odotusten myötä. Siksi hylkäyksen saaneiden vakuutettujen asemaan tulee kiinnittää huomiota ja pyrkiä tukemaan heitä nykyistä paremmin keinoin laaja-alaista yhteistyötä kehittämällä.

Suomen Vakuutuslääkärien yhdistys ry:n hallituksen puolesta

Ari Kaukiainen

puheenjohtaja